

ІНВЕСТИЦІЇ ТА АГРАРНИЙ РИНОК

УДК 330.34.014

О.Д. Гудзинський

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено сучасний стан теоретико-методичного забезпечення стратегічного управління інвестиційно-інноваційним розвитком підприємницьких структур.

Постановка проблеми. Стратегічна орієнтація підприємницьких структур та забезпечення динамічного їх розвитку на інвестиційно-інноваційній основі – невід’ємні складові системи стратегічного управління, головний напрям цільової спрямованості діяльності підприємств як соціально-економічної системи. Від рівня їх гармонійної збалансованості на принципах системності та комплексності залежить результативність суб’єктів діяльності. Однак в реальній практиці має місце розбалансованість складових елементів системи. Це обумовлено як суб’єктивними, так і об’єктивними факторами. Потребує подальшого розвитку методологія стратегічного управління інвестиційно-інноваційним розвитком організаційних формувань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розв’язанню проблеми гармонізації відносин, збалансованості складових в системі інвестиційно-інноваційного стратегічного розвитку підприємств присвячені праці світових вітчизняних та зарубіжних науковців: О.І. Дачія, Д. Джонсона, С.М. Кваши, М.М. Мартиненко, П.Т. Саблука, Н.М. Сіренко, А.А. Томпсона, Й.А. Шумпетера та багатьох ін. Однак виникає потреба в подальшому розвитку теоретико-методичних підходів щодо інвестиційно-інноваційної складової стратегічного розвитку суб’єктів підприємницької діяльності.

Мета статті – оцінити сучасний стан теоретико-методичного забезпечення інвестиційно-інноваційної складової стратегічного розвитку підприємницьких структур.

Результати дослідження. З розширенням міжнародних економічних зв’язків посилюється тиск зовнішнього конкурентного середовища як на галузі економіки, так і безпосередньо на підприємницькі структури. Ускладнюються задачі та система управління.

Виникає об’єктивна необхідність в динамічно-часовому просторі проводити зміни в системі менеджменту як в цілому, так і окремих її підсистемах на принципах збалансованого підходу. Стратегічна доцільність з орієнтацією на досягнення стратегічних цілей повинна бути основою пріоритетності у виборі перспективних напрямів діяльності суб’єктів господарювання. При цьому акцент повинен бути зміщений в напрямку забезпечення сталого розвитку організаційних формувань як соціально-економічних систем [6]. Особливо ця вимога повинна бути врахована в аграрному секторі економіки, де в органічно-збалансованій єдності взаємодіють три складові – біологічний, соціальний і економічний. Однак в реальній практиці через порушення вимог науково-системного підходу до обґрунтування головного критерію оцінки діяльності підприємств має місце розбалансованість названої органічної єдності, що підтверджується дослідженнями багатьох науковців [7]. Лише економічна складова в більшості господарюючих структур визнана пріоритетною. Вона є домінуючою в діяльності усіх типів поведінки і реакції господарюючих структур – в підприємницькому, інноваційному, конкурентному, експортно-орієнтованому, стратегічно-спрямованому. Слід відмітити, що економічна ризикозахисність

діяльності господарюючих структур при такому підході не може бути стійкою і носити стратегічний характер. З порушенням вимог соціальних законів та законів природи понижуватиметься ймовірність ризикозахищеності аграрних підприємств в процесі їх діяльності.

Особливо небезпечним з позицій розвитку загроз для аграрного сектора економіки і в цілому суспільства є розбалансований підхід в стратегічному розвитку підприємств при впровадженні інноваційно-інноваційної моделі.

Інвестиційно-інноваційна модель динамічна. Результативність від її впровадження визначатиметься:

- повнотою використання вимог наукових принципів: системності і комплексності, безперервності, цільової спрямованості, відповідності цілям і задачам, адаптивної упереджувальності, гнучкості, гармонійності та ін.;

- рівнем розвитку і збалансованості складових організацій як соціально-економічних систем та менеджменту як системно-гармонійної цілісності;

- рівнем обґрунтованості цільової спрямованості напрямів діяльності підприємницьких структур в контексті органічної єдності біологічних, соціальних та економічних складових;

- рівнем інноваційної сприйнятливості на рівнях: суспільства, держави, регіонів, підприємств, інституціональному;

- рівнем розвитку власних, владних, власно-владних, соціально-трудова відносин;

- рівнем забезпечення єдності корпоративних інтересів;

- рівнем розвитку інститутів;

- рівнем правового забезпечення суб'єктів власності в системі: «власник основного капіталу» – «власник інтелектуального капіталу»;

- рівнем раціональної збалансованості форм власності та ін.

Вимоги стратегічного управління повинні враховуватися при формуванні системи менеджменту як цілісності в процесі системного поточно-оперативного впливу на об'єкти управління. Реалізація такої вимоги можлива за умов стратегічного підходу до формування функціонально-забезпечуючих видів управління діяльністю підприємств – управління:

- інноваційно-інвестиційним розвитком;

- обліково-аналітичним, контролінговим, логістичним, фінансовим, техніко-технологічним, біологічним забезпеченням організаційних формувань;

- системи менеджменту;

- антикризовою, конкурентоспроможною, активізаційною діяльністю підприємств;

- потенційними можливостями, ризиками, економічною та соціально-екологічною безпекою;

- кадровим потенціалом;

- організаційним розвитком господарюючих структур в контексті гармонійної єдності цінностей, організаційної культури і культури управління, організаційного клімату, організаційної поведінки та організаційної взаємодії та ін.

Однак у реальній практиці такий підхід майже відсутній. Теоретико-методологічні дослідження в основному охоплюють локальні підсистеми функціонального забезпечення управління діяльністю підприємницьких структур. В більшості наукових дослідженнях майже відсутня системна орієнтація, що не дозволяє повною мірою збалансувати системну цільову спрямованість підприємницьких структур з напрямками розвитку локальних функціонально-забезпечуючих підсистем. Соціальна орієнтація недостатньо прослідковується в навчальних планах при підготовці кадрів. Відсутність етапних системно-інтегрованих навчальних дисциплін в планах підготовки кадрів підсилює розрив між системними вимогами щодо знань.

Відсутність етапних системно-інтеграційних навчальних дисциплін не сприяє забезпеченню високого рівня інтелектуалізації у випускників вищих навчальних закладів. Недостатня підготовка фахівців економіко-менеджерського спрямування з

питань системного підходу проектування організацій інноваційно-стратегічного напрямку та системного аналітичного забезпечення управління конкурентно-стратегічним розвитком підприємств. Системно-аналітична функція в рівнях знань – знайомства, копії, уміння, творчості недостатньо розвинуті в теоретико-методологічному плані, що не сприяє повною мірою розвитку системного мислення у випускників вищих навчальних закладів. Виходом із цього положення є: включення в навчальні плани дисциплін інтеграційного спрямування; підсилення в системі знань міждисциплінарні сутнісні характеристики та теоретико-методологічні підходи проектного та системно-аналітичного спрямування та ін.

Базовою основою такого підходу повинні бути наукові положення теорій, які в даний період недостатньо вивчаються і не враховуються при формуванні результативної системи управління, а саме теорій: глобальних економічних процесів, інтеграційних процесів, розвитку знань, адаптивного управління, збалансованого розвитку систем на основі теорії хаосу і теорії гармонійного стійкого розвитку, пріоритетів змін в системі розвитку, збалансованої нерівноваги, кластеризації, підприємницької ініціативи і межі збагачення, збалансованої вигоди в оборотному логістичному ланцюгу, меж інтеграційного процесу вертикально-горизонтального спрямування, проектно гармонійної системи та ін. [8]. Недостатні знання наукових положень названих та інших теорій призвело до несистемного підходу при формуванні та забезпеченні розвитку стратегічного управління підприємницькими структурами інноваційного спрямування.

В сучасних умовах трансформаційних перетворень важливим є обґрунтування не тільки стратегічних напрямів діяльності організацій як соціально-економічних систем, а й структурний діапазон бізнесової діяльності. При такому підході забезпечуватиметься збалансованість відносин міри і гармонії в сфері діяльності як статично-динамічної умови результативного управління організаційними формуваннями синергетично-орієнтованого спрямування. Акцент на стратегічну відповідність стратегічного набору змінюючим факторам зовнішнього середовища – домінуюча складова забезпечення успіху в діяльності підприємницьких структур [2]. В її основі ми покладаємо системно-комплексний підхід до формування і реалізації потенціальних можливостей господарюючих структур біологічного, техніко-технологічного, кадрового, фінансово-економічного, інформаційного спрямування в органічній взаємодії з організаційно-управлінським потенціалом через збалансовану систему організаційної взаємодії маркетингових, контролінгових, організаційних складових з орієнтацією на управлінський профіль, структури управління ринкового типу при максимальному використанні механізмів операційної діяльності адаптованої до обраних і загальних стратегій підприємств.

Важливою умовою забезпечення гармонійності діяльності організаційних формувань у інноваційно-інноваційному стратегічному розвитку є створення само розвиваючої соціально-економічної системи, діючу за «принципом безперервності Візера».

В основу такого підходу – розвиток системної цілісності на основі збалансованого комплексного варіанту дій. Однак в реальній практиці такого підходу при формуванні систем не завжди дотримуються. Це характерно для всіх рівнів управління. Стрибокподібному біфуркаційному варіанту дій надається перевага [3]. Однак ми вважаємо, що домінуванню пріоритетному в розвитку систем повинно надаватися в контексті сформованої загально системної цільової спрямованості діяльності підприємств.

Висновок. Результативна система інвестиційно-інноваційного стратегічного розвитку підприємницьких структур потребує комплексного підходу до формування передумов забезпечення ефективної діяльності підприємств шляхом проведення системних якісно – структурних змін, складових організацій та менеджменту в гармонійно збалансованому варіанті дій.

SUMMARY

The author studies the current state of theoretical and methodical provision of the strategic management of investment and innovative development of the entrepreneurial structures.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Джонсон Д. Корпоративная стратегия: теория и практика / Джонсон Д., Шоулз К., Уиттингтон Р.; [пер. с англ.]. – [7-е издание]. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 800 с.
2. Мартиненко М.М. Стратегічний менеджмент: підручник [для студентів вузів] / М.М. Мартиненко, І.А. Ігнатієва. – К.: Каравела, 2006. – 319 с.
3. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України: [монографія] / Н.М. Сіренко. – Миколаїв, 2010. – 416 с.
4. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / А.А. Томпсон, мл., А. Дж. Стрикленд III; [пер. с англ.]. – [12-е изд.]. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2007. – 928 с.
5. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития: Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры / Й.А. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 456 с.
6. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України / О.І. Дацій. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 428 с.
7. Кривич Я. М. Методичні засади економічної оцінки інноваційного потенціалу підприємств / Я.М. Кривич // Інноваційна економіка. – 2011. – №5. – С. 161-166.
8. Паршина Е.А. Проблемы управления конкурентоспособностью инновационной продукции в условиях глобализации / Е.А. Паршина // Інноваційний розвиток економіки і фінансів України в умовах глобалізації; [збірник наукових праць ХЕУ]. – Хмельницький, 2008. – С. 31-33.

Надійшла до редколегії 11 травня 2013 р.